

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મહેન્દ્ર પાલ

વિરુદ્ધ

રામ દાસ મલંગર અને અન્ય

ઓક્ટોબર ૨૭, ૧૯૯૯

[ડો. એ.એસ. આનંદ, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ, એસ. રાજેન્દ્ર બાબુ અને આર.સી.

લાહોટી, ન્યાયમૂર્તિઓ]

રિપ્રેઝન્ટેશન ઓફ ધ પીપલ એક્ટ, ૧૯૫૧: કલમો ૮૩(૧)(એ) અને ૧૦૦(૧)(ડી)(ii).

ચૂંટણી-ચૂંટણી અરજી-મહત્વની હકીકતો (મટીરિયલ ફેક્ટ્સ) અને મહત્વની વિગતો (મટીરિયલ પર્ટીક્યુલર્સ)-વચ્ચેનો તફાવત-ચૂંટણી અરજદારનો વિજયી ઉમેદવાર સામે માત્ર ૩ મતોની સરસાઈથી પરાજય થયો હતો-વિજયી ઉમેદવારની ચૂંટણી સામેનો મુખ્ય પડકાર વિજયી ઉમેદવારની

તરફેલામાં અમાન્ય મતોની અયોગ્ય સ્વીકૃતિ અને ચૂંટણી અરજદારની તરફેલામાં પડેલા માન્ય મતોના અયોગ્ય અસ્વીકાર પર આધારિત હતો-વહેંચવામાં આવેલા બેલેટ પેપર્સની કુલ સંખ્યા ૩૫,૩૧૦ હતી પરંતુ ગણતરી કરાયેલા મતોની સંખ્યા ૩૫,૩૧૮ હતી અને વધુ ગણાયેલા ૮ મતો ગેરકાયદેસર રીતે વિજયી ઉમેદવારની તરફેલામાં ગણવામાં આવ્યા હતા-કોર્ટે ઠેરવેલ કે: મહત્વની હકીકતોનું નિર્ધારણ લગાવવામાં આવેલા આક્ષેપના સ્વરૂપ અને દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધાર રાખે છે-જો મહત્વની હકીકતો દર્શાવવામાં આવી હોય તો કોર્ટની વિવેકબુદ્ધિથી મર્યાદાની મુદત પૂરી થયા પછી પણ મહત્વની વિગતો પૂરી પાડી શકાય છે-પરંતુ મર્યાદાની મુદત પૂરી થયા પછી કોઈ નવી મહત્વની હકીકતો દાખલ કરવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં-તફાવતની સરસાઈ માત્ર ૩ મતોની હોવાથી, વધારાના ૮ મતો વિજયી ઉમેદવારની તરફેલામાં ગણાયા હતા કે નહીં તે નક્કી કરવા માટે પુનઃગણતરી (રીકાઉન્ટ) જરૂરી છે-આથી, ટ્રાયલ ચલાવ્યા વિના ચૂંટણી અરજી ફગાવી દેવામાં હાઈકોર્ટે ભૂલ કરી છે.

ચૂંટણી-ચૂંટણી અરજી-પ્લીડિંગ્સ (દલીલો)-તેનું અર્થઘટન-કોર્ટે ઠેરવેલ કે: પ્લીડિંગ્સના અર્થઘટન માટે તેનો સાર (તત્વ) જોવો જરૂરી છે અને માત્ર તેનું સ્વરૂપ (ફોર્મ) નહીં-પક્ષકારનો હેતુ તેની દલીલોના સમગ્ર સૂર અને શરતો પરથી એકસાથે મેળવવો જરૂરી છે-કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર, ૧૯૦૮, ઓર્ડર VI રુલ્સ ૨ અને ૪.

કન્ડક્ટ ઓફ ઇલેક્શન રુલ્સ, ૧૯૬૧: નિયમો ૬૩(૧) અને (૨).

બેલેટ પેપર્સની પુનઃગણતરી-આધારો-કોર્ટે ઠેરવેલ કે: માત્ર માંગણી કરવાથી જ તેનો હુકમ કરી શકાય નહીં-પુનઃગણતરી/નિરીક્ષણ માટેનો કેસ બને છે કે નહીં તે ટ્રાયલ વખતે પક્ષકારો દ્વારા તેમની દલીલોના સમર્થનમાં રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવા પર આધાર રાખશે.

પુનઃગણતરી-વ્યાપ-કોર્ટે ઠેરવેલ કે: મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવી પવિત્ર છે, ત્યારે ચૂંટણીની શુદ્ધતા જાળવવી એટલી જ મહત્વપૂર્ણ છે.

શબ્દો અને શબ્દસમૂહો:

રિપ્રેઝન્ટેશન ઓફ ધ પીપલ એક્ટ, ૧૯૫૧ ની કલમ ૮૩(૧)(એ) ના સંદર્ભમાં "મહત્વની હકીકતો" (મટીરિયલ ફેક્ટ્સ) અને "મહત્વની વિગતો" (મટીરિયલ પર્ટીક્યુલર્સ)-તેનો અર્થ.

સામાવાળા-વિજયી ઉમેદવારે રાજ્યની વિધાનસભાની ચૂંટણીમાં અપીલકર્તાને માત્ર ૩ મતોની સરસાઈથી હરાવ્યા હતા. અપીલકર્તાએ સામાવાળાની ચૂંટણીને પડકારતી ચૂંટણી અરજી હાઈકોર્ટ સમક્ષ દાખલ કરી હતી. સામાવાળાની ચૂંટણી સામેનો મુખ્ય પડકાર સામાવાળાની તરફેણમાં અમાન્ય મતોની અયોગ્ય સ્વીકૃતિ અને અપીલકર્તાની તરફેણમાં પડેલા માન્ય મતોના અયોગ્ય અસ્વીકાર પર આધારિત હતો. અપીલકર્તાએ અન્ય બાબતોની

સાથે આક્ષેપ કર્યો હતો કે વહેંચવામાં આવેલા બેલેટ પેપર્સની કુલ સંખ્યા ૩૫,૩૧૦ દર્શાવવામાં આવી હતી, પરંતુ ગણતરી પછી ફોર્મ ૨૦-એ મુજબ બેલેટ પેપર્સની સંખ્યા ૩૫,૩૧૮ દર્શાવવામાં આવી હતી. એવો પણ વધુમાં આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે વધુ ગણાયેલા ૮ મતો ગેરકાયદેસર રીતે વિજયી ઉમેદવારની તરફેણમાં ગણવામાં આવ્યા હતા. હાઈકોર્ટે ટ્રાયલ ચલાવ્યા વિના એવા કારણોસર ચૂંટણી અરજી ફગાવી દીધી હતી કે તેમાં રિપ્રેઝન્ટેશન ઓફ ધ પીપલ એક્ટ, ૧૯૫૧ ની કલમ ૮૩(૧)(એ) હેઠળ જરૂરી મહત્વની વિગતોનો અભાવ હતો. આથી હાલની અપીલ.

અપીલ મંજૂર કરતાં, કોર્ટે

ઠેરવેલ કે: ૧. રિપ્રેઝન્ટેશન ઓફ ધ પીપલ એક્ટ, ૧૯૫૧ ની કલમ ૮૩(૧)(એ) એવો આદેશ આપે છે કે દાવો કરવાનું કારણ (કોઝ ઓફ એક્શન) બનવા માટે, તમામ મહત્વની હકીકતો, એટલે કે મૂળભૂત અને પ્રાથમિક હકીકતો જે સફળ થવા માટે અરજદાર કાયદા હેઠળ સાબિત કરવા માટે બંધાયેલો છે, તે ચૂંટણી અરજીમાં દર્શાવવી આવશ્યક છે. ચૂંટણી અરજીમાં કોઈ ચોક્કસ હકીકત મહત્વની છે કે નહીં અને તે રીતે તે દર્શાવવી જરૂરી છે કે નહીં તે એક એવો પ્રશ્ન છે જે લગાવવામાં આવેલા આક્ષેપના સ્વરૂપ અને દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધાર રાખે છે. સંપૂર્ણ દાવો કરવાનું કારણ પ્રગટ કરવા માટે જે હકીકતો આવશ્યક છે તે મહત્વની હકીકતો છે અને તે દર્શાવવી અનિવાર્યપણે જરૂરી છે. બીજી તરફ "વિગતો" (પર્ટીક્યુલર્સ) પક્ષકાર દ્વારા રજૂ કરાયેલા કેસની

વિગતો છે અને તે એવી દલીલો છે જે મહત્વની હકીકતોને વિસ્તૃત, શુદ્ધ અથવા સ્પષ્ટ કરવા માટે જરૂરી છે. વિગતોનું કાર્ય, આમ, સામા પક્ષકારને તેની સામે રજૂ કરાયેલા કેસને સમજવા અને જેનો સામનો કરવો જરૂરી છે તે માટે દાવો કરવાના કારણનું સંપૂર્ણ ચિત્ર રજૂ કરવાનું છે. 'મહત્વની હકીકતો' અને 'મહત્વની વિગતો' વચ્ચેનો તફાવત ખરેખર મહત્વનો છે કારણ કે પ્લીડિંગ્સમાં આવી હકીકતો અથવા વિગતોની ખામીથી અલગ-અલગ પરિણામો આવે છે. એક પણ મહત્વની હકીકત દર્શાવવામાં નિષ્ફળતા અપૂર્ણ દાવો કરવાનું કારણ બને છે અને આવા આક્ષેપની અપૂર્ણ દલીલો કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર, ૧૯૦૮ ના ઓર્ડર ૬, રુલ ૧૬ હેઠળ કાઢી નાખવાને પાત્ર છે. મહત્વની વિગતોની ખામી ધરાવતી અરજીના કિસ્સામાં કોર્ટ પાસે અરજદારને મર્યાદા પૂરી થયા પછી પણ જરૂરી વિગતો પૂરી પાડવાની મંજૂરી આપવાની વિવેકબુદ્ધિ છે. આમ, જ્યારે ચૂંટણી અરજી દાખલ કરવાની મર્યાદાની મુદત પૂરી થઈ ગઈ હોય તે પછી પણ કોર્ટની પરવાનગીથી પક્ષકાર માટે વિગતો પૂરી પાડવી સ્વીકાર્ય હોઈ શકે છે, પરંતુ મર્યાદાની મુદત પૂરી થયા પછી કોઈ નવી મહત્વની હકીકત, જો તે અગાઉથી દર્શાવવામાં ન આવી હોય તો, દાખલ કરવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં. [૧૭૫-બી, સી, ડી, ઈ, એફ]

૨.૧. ચૂંટણી અરજીના વિવિધ પેરાના અવલોકનથી જણાય છે કે ચૂંટણી અરજીની ટ્રાયલ ચલાવવા માટે, દાવો કરવાનું કારણ પૂરું પાડતી પૂરતી મહત્વની હકીકતો ચૂંટણી અરજીમાં આપવામાં આવી છે. અનિયમિતતાઓની

વિગતો પણ સ્પષ્ટ કરવામાં આવી છે. અયોગ્ય રીતે ગણતરી કરાયેલા બેલેટ પેપર્સના સીરીયલ નંબરોનો ઉલ્લેખ ન કરવો, અરજીમાં કરાયેલા કથનોને ધ્યાનમાં રાખતા, ટ્રાયલ વિના શરૂઆતમાં જ ચૂંટણી અરજદારને બહાર કરવાનો કારણ બની શકે નહીં, વિશેષ કરીને ફોર્મ ૨૦-એ અને "રાઉન્ડવાઈઝ વિગતવાર ગણતરીના પરિણામ" વચ્ચેના તફાવતના કારણે. પ્લીડિંગ્સનો સાચો અર્થ નક્કી કરવા માટે તેને સમગ્ર રીતે વાંચવું જરૂરી છે. પ્લીડિંગ્સના અર્થઘટન માટે તેનો સાર જોવો જરૂરી છે અને માત્ર તેનું સ્વરૂપ નહીં. પક્ષકારનો હેતુ તેની દલીલોના સમગ્ર સૂર અને શરતો પરથી એકસાથે મેળવવો જરૂરી છે. આ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતો વિદ્વાન નિયુક્ત જજના ધ્યાનની બહાર ગયા હોય તેમ જણાય છે. વ્યાજબી રીતે અર્થઘટન કરતા, ચૂંટણી અરજીના કથનો, અમારા અભિપ્રાય મુજબ, અરજી ટ્રાયલ પર આગળ વધવા માટેનો કેસ ચોક્કસપણે બનાવે છે. પુનઃગણતરી/નિરીક્ષણને ન્યાયી ઠેરવતો કેસ અંતે બને છે કે નહીં તે ટ્રાયલ વખતે પક્ષકારો દ્વારા તેમની દલીલોના સમર્થનમાં રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવા પર આધાર રાખશે. ચૂંટણી અરજીમાં મહત્વની હકીકતોનું પર્યાપ્ત કથન શામેલ હતું જેના પર ગણતરીમાં અનિયમિતતાઓ અથવા ગેરકાયદેસરતાઓના આક્ષેપો આધારિત હતા. તેથી, ચૂંટણી અરજી ગુણદોષ પર ટ્રાયલ ચલાવવાને પાત્ર હતી. [૧૮૨-જી-એચ; ૧૮૩-એ-ડી]

૨.૨. જ્યાં સુધી ટ્રાયલ દરમિયાન સદર તફાવત વિશે સંતોષકારક ખુલાસો પૂરો પાડવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, વિજયી ઉમેદવારની તરફેણમાં કથિત

રીતે થયેલી ૮ મતોની વધારાની ગણતરી અંગેની શંકાઓને સ્પષ્ટ કરવા માટે બેલેટ પેપર્સનું નિરીક્ષણ કરવાની જરૂર રહેશે. ગણતરીમાં અનિયમિતતાના આક્ષેપો વિશેની શંકાઓને દૂર કરવા માટે પણ આ જરૂરી હતું. જો રિટર્નિંગ ઓફિસરે પુનઃગણતરીની અરજી ફગાવી દેવાને બદલે પરિણામની જાહેરાતના તુરંત બાદ ટેસ્ટ ચેક કર્યું હોત, તો તેઓ શંકાશીલતાને શાંત કરી શક્યા હોત અને તમામ શંકાઓ દૂર કરી શક્યા હોત પરંતુ કેમ કે તે કરવામાં આવ્યું ન હતું, તેથી નિયુક્ત જજે આ મેટરને તેના સાચા પરિપ્રેક્ષ્યમાં ધ્યાનમાં લેવી જોઈતી હતી. વાસ્તવમાં બેલેટ પેપર્સની પુનઃગણતરી માત્ર માંગણી કરવાથી જ હુકમ કરી શકાય નહીં પરંતુ તે એટલું જ સુસ્થાપિત છે કે મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવી પવિત્ર છે, ત્યારે ચૂંટણીની શુદ્ધતા જાળવવી એટલી જ મહત્વપૂર્ણ છે. [૧૮૨-એફ-૭]

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસ્ટિક્શન: ૧૯૯૮ ની સિવિલ અપીલ નંબર ૪૦૮૫.

૧૯૯૮ ની ઈ.પી. નંબર ૧ માં હિમાચલ પ્રદેશ હાઈકોર્ટના તારીખ ૨૪/૦૬/૧૯૯૮ ના ચુકાદા અને હુકમ પરથી.

અપીલકર્તા તરફે ઈ.સી. અગ્રવાલા, એ.વી. પક્ષી, ઋષિ અગ્રવાલા, મહેશ અગ્રવાલા અને સુશ્રી ત્રિવેણી પોતેકર.

સામાવાળા તરફે સત્ય પાલ જૈન, નવીન કુમાર સિંઘ અને રણધીર જૈન.

કોર્ટનો ચુકાદો મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ ડો. એ.એસ. આનંદ દ્વારા આપવામાં આવેલ.

ડો. એ.એસ. આનંદ, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ: ૩૩-કુતલેહર વિધાનસભા મતવિસ્તારમાંથી હિમાચલ પ્રદેશ વિધાનસભામાં સામાવાળા નંબર ૧ ની ચૂંટણીને પડકારતી ચૂંટણી અરજીને ટ્રાયલ વિના તારીખ ૨૪ જૂન, ૧૯૯૮ ના હુકમ અન્વયે ફગાવી દેવાથી નારાજ થઈને અપીલકર્તાએ હાલની અપીલ દાખલ કરી છે.

અપીલકર્તાએ ઇન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસ દ્વારા પ્રાયોજિત ઉમેદવાર તરીકે ચૂંટણી લડી હતી જ્યારે સામાવાળા નંબર ૧ એ ભારતીય જનતા પાર્ટી દ્વારા પ્રાયોજિત ઉમેદવાર તરીકે ચૂંટણી લડી હતી. જ્યારે સામાવાળા નંબર ૧ ને ૧૧,૬૬૦ મતો મળ્યા હતા, ત્યારે અપીલકર્તાને ૧૧,૬૫૭ મતો મળ્યા હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું. કુલ ૭૫૦ મતો અમાન્ય જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. બાકીના મતો અન્ય ઉમેદવારોની તરફેણમાં પડ્યા હતા.

માત્ર ૩ મતોની સરસાઈથી વિજયી જાહેર કરાયેલા સામાવાળા નંબર ૧ ની ચૂંટણી સામેનો મુખ્ય પડકાર સામાવાળા નંબર ૧ ની તરફેણમાં અમાન્ય મતોની અયોગ્ય સ્વીકૃતિ અને અપીલકર્તાની તરફેણમાં પડેલા માન્ય મતોના અયોગ્ય અસ્વીકાર પર આધારિત હતો. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે ગણતરી દરમિયાન ઘણી અનિયમિતતાઓ આચરવામાં આવી હતી જેણે વિજયી

ઉમેદવારના સંબંધમાં ચૂંટણીના પરિણામને ભૌતિક રીતે અસર કરી હતી. એ પણ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે વહેંચવામાં આવેલા બેલેટ પેપર્સની કુલ સંખ્યા ૩૫૩૧૦ દર્શાવવામાં આવી હતી, પરંતુ ગણતરી પછી, ફોર્મ ૨૦-એ મુજબ પડેલા બેલેટ પેપર્સની સંખ્યા ૩૫૩૧ canvas ૮ દર્શાવવામાં આવી હતી. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે વધુ ગણાયેલા ૮ મતો ગેરકાયદેસર રીતે વિજયી ઉમેદવારની તરફેણમાં ગણવામાં આવ્યા હતા. ચૂંટણીના પરિણામની જાહેરાતના તુરંત બાદ પુનઃગણતરી માટે અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરાયેલી અરજી રિટર્નિંગ ઓફિસર દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી અને અપીલકર્તાએ તે સંબંધમાં પણ ફરિયાદ ઉઠાવી છે.

સામાવાળા નંબર ૧ એ ચૂંટણી અરજી તેમજ બેલેટ પેપર્સના નિરીક્ષણ અને પુનઃગણતરીની અરજનો વિરોધ કર્યો હતો. લેખિત નિવેદનમાં અમુક પ્રાથમિક વાંધાઓ ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા. આ ઉપરાંત, સામાવાળા નંબર ૧ એ કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજરના ઓર્ડર ૬ રુલ ૧૬ અને ઓર્ડર ૭ રુલ ૧૧ હેઠળ ચૂંટણી અરજી ફગાવી દેવાની માંગ કરતી અરજી દાખલ કરી હતી એવા કારણોસર કે તેમાં મહત્વની હકીકતો અને વિગતોનો અભાવ હતો અને તેથી તે દાવો કરવાનું કારણ પૂરું પાડતી ન હતી. સામાવાળા નંબર ૧ એ રિપ્રેઝન્ટેશન ઓફ ધ પીપલ એક્ટ, ૧૯૫૧ (જે હવે પછી સદર એક્ટ તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૯૭ હેઠળ પરસ્પર-આક્ષેપ (રિક્કિમિનેશન) અરજી પણ દાખલ કરી હતી.

પક્ષકારોના પ્લીડિંગ્સ પરથી, ૧૪/૦૫/૧૯૯૮ ના રોજ નીચેના પ્રાથમિક મુદ્દાઓ ઊભા કરવામાં આવ્યા હતા:

"૧. શું ચૂંટણી અરજીમાં મહત્વની હકીકતો અને વિગતોનો અભાવ છે અને કથિત મુજબ દાવો કરવાનું કારણ પૂરું પાડતી નથી, જો તેમ હોય તો તેની શું અસર થાય? ઓ.પી.આર. ૨. શું ચૂંટણી અરજી યોગ્ય રીતે ચકાસવામાં આવી નથી, જો તેમ હોય તો તેની શું અસર થાય? ઓ.પી.આર. ૩. શું ચૂંટણી અરજીની સાચી નકલ સામાવાળાને પૂરી પાડવામાં આવી નથી, જો તેમ હોય તો તેની શું અસર થાય? ઓ.પી.આર. ૪. રાહત."

સુનાવણી દરમિયાન, સામાવાળા નંબર ૧ ના વિદ્વાન કાઉન્સેલે મુદ્દા ૨ અને ૩ પર ભાર મૂક્યો ન હતો અને પરિણામે તે બંને મુદ્દાઓ સામાવાળા નંબર ૧ ની વિરુદ્ધ નક્કી કરવામાં આવ્યા હતા. તે મુદ્દાઓ પરના તારણોને અમારી સમક્ષ પણ પડકારવામાં આવ્યા નથી. મુદ્દા નંબર ૧ નો નિર્ણય સામાવાળા નંબર ૧ ની તરફેણમાં કરવામાં આવ્યો હતો અને એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે:—

"અગાઉની ચર્ચાને ધ્યાનમાં લેતા, એવું ઠેરવવામાં આવે છે કે અરજીમાં સમાવિષ્ટ પ્લીડિંગ્સમાં સદર એક્ટની કલમ ૮૩ હેઠળ જરૂરી મહત્વની વિગતોનો અભાવ છે અને આવી દલીલો દાવો કરવાનું કારણ પૂરું પાડતી નથી. તદનુસાર આ મુદ્દાનો નિર્ણય સામાવાળા નંબર ૧ ની તરફેણમાં અને અરજદારની વિરુદ્ધમાં કરવામાં આવે છે."

મુદ્દા નંબર ૧ પરના તારણો વિશે અમારી સમક્ષ ગંભીરતાથી ચર્ચા કરવામાં આવી છે. અપીલકર્તાના વિદ્વાન કાઉન્સેલે ભારપૂર્વક દલીલ કરી છે કે કેસની સ્થાપિત હકીકતો અને સંજોગોમાં, ચૂંટણી અરજીને ટ્રાયલ વિના શરૂઆતના તબક્કે ફગાવી શકાય નહીં. બીજી તરફ, વિજયી ઉમેદવારના વિદ્વાન કાઉન્સેલે વિદ્વાન ઇલેક્શન જજ દ્વારા નોંધાયેલા તારણને યોગ્ય ઠેરવવા માટે અમને સમજાવવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે માત્ર થોડી સરસાઈના કારણે જ અપીલકર્તા પુનઃગણતરી ઈચ્છી રહ્યો છે અને વાસ્તવમાં ગણતરી કોઈ પણ હિસાબે ખામીયુક્ત હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું નથી.

સદર એક્ટની કલમ ૮૩(૧)(એ) એવો આદેશ આપે છે કે દાવો કરવાનું કારણ બનવા માટે, તમામ મહત્વની હકીકતો, એટલે કે મૂળભૂત અને પ્રાથમિક હકીકતો જે સફળ થવા માટે અરજદાર કાયદા હેઠળ સાબિત કરવા માટે બંધાયેલો છે, તે ચૂંટણી અરજીમાં દર્શાવવી આવશ્યક છે. ચૂંટણી અરજીમાં કોઈ ચોક્કસ હકીકત મહત્વની છે કે નહીં અને તે રીતે તે દર્શાવવી જરૂરી છે કે નહીં તે એક એવો પ્રશ્ન છે જે લગાવવામાં આવેલા આક્ષેપના સ્વરૂપ અને દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધાર રાખે છે. 'મહત્વની હકીકતો' અને 'વિગતો' વચ્ચેનો તફાવત આ કોર્ટ દ્વારા મોટી સંખ્યામાં કેસોમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યો છે અને અમારે તે તમામ નિર્ણિત કેસોનો ઉલ્લેખ કરવાની જરૂર નથી. સંપૂર્ણ દાવો કરવાનું કારણ પ્રગટ કરવા માટે જે હકીકતો આવશ્યક છે તે મહત્વની હકીકતો છે અને તે

દર્શાવવી અનિવાર્યપણે જરૂરી છે. બીજી તરફ "વિગતો" પક્ષકાર દ્વારા રજૂ કરાયેલા કેસની વિગતો છે અને તે એવી દલીલો છે જે મહત્વની હકીકતોને વિસ્તૃત, શુદ્ધ અથવા સ્પષ્ટ કરવા માટે જરૂરી છે. વિગતોનું કાર્ય, આમ, સામા પક્ષકારને તેની સામે રજૂ કરાયેલા કેસને સમજવા અને જેનો સામનો કરવો જરૂરી છે તે માટે દાવો કરવાના કારણનું સંપૂર્ણ ચિત્ર રજૂ કરવાનું છે. 'મહત્વની હકીકતો' અને 'મહત્વની વિગતો' વચ્ચેનો તફાવત ખરેખર મહત્વનો છે કારણ કે પ્લીડિંગ્સમાં આવી હકીકતો અથવા વિગતોની ખામીથી અલગ-અલગ પરિણામો આવે છે. એક પણ મહત્વની હકીકત દર્શાવવામાં નિષ્ફળતા અપૂર્ણ દાવો કરવાનું કારણ બને છે અને આવા આક્ષેપની અપૂર્ણ દલીલો કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજરના ઓર્ડર ૬, રુલ ૧૬ હેઠળ કાઢી નાખવાને પાત્ર છે. મહત્વની વિગતોની ખામી ધરાવતી અરજીના કિસ્સામાં કોર્ટ પાસે અરજદારને મર્યાદા પૂરી થયા પછી પણ જરૂરી વિગતો પૂરી પાડવાની મંજૂરી આપવાની વિવેકબુદ્ધિ છે. આમ, જ્યારે ચૂંટણી અરજી દાખલ કરવાની મર્યાદાની મુદત પૂરી થઈ ગઈ હોય તે પછી પણ કોર્ટની પરવાનગીથી પક્ષકાર માટે વિગતો પૂરી પાડવી સ્વીકાર્ય હોઈ શકે છે, પરંતુ મર્યાદાની મુદત પૂરી થયા પછી કોઈ નવી મહત્વની હકીકત, જે તે અગાઉથી દર્શાવવામાં ન આવી હોય તો, દાખલ કરવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં.

શું હાલના કેસમાં ચૂંટણી અરજીમાં ટ્રાયલ પર આગળ વધવા માટે મહત્વની હકીકતો શામેલ છે? પ્રશ્નનો જવાબ આપવા માટે ચૂંટણી અરજીના

કેટલાક પ્લીડિંગ્સનો ઉલ્લેખ કરવો ઉપયોગી થશે. ચૂંટણી અરજીનો પેરા ૧૦ આ રીતે વાંચે છે:

"૧૦. કે ગણતરી સ્ટાફે ટેબલો પર બેલેટ બોક્સ ખોલ્યા પછી, વિધાનસભા મતવિસ્તાર તેમજ સંસદીય મતવિસ્તાર માટેના બેલેટ પેપર્સ અલગ કાઢ્યા અને જુદા કર્યા. મતો અલગ કર્યા પછી, દરેક બેલેટ બોક્સમાંથી કાઢવામાં આવેલા મતો ઉમેદવારવાર નક્કી કર્યા વિના ગણવામાં આવ્યા હતા. ત્યારબાદ કાઢવામાં આવેલા બેલેટ્સની સંખ્યા કન્ડક્ટ ઓફ ઇલેક્શન રુલ્સ, ૧૯૬૧ ના નિયમ ૫૬-બી(૭) હેઠળ ફોર્મ ૨૦-એ માં નોંધવામાં આવી હતી. ફોર્મ ૨૦-એ મુજબ, જેની પ્રમાણિત નકલ અહીં એનેક્સર પી/૨ તરીકે જોડવામાં આવી છે, વિધાનસભા મતવિસ્તારના તમામ મતદાન મથકો પરથી પડેલા બેલેટ પેપર્સની કુલ સંખ્યા ૩ base ૫૩૧૦ દર્શાવવામાં આવી હતી, જ્યારે આ તમામ મતદાન મથકો પરથી વાસ્તવમાં ગણાયેલા મતો ૩૫૩૧૮ દર્શાવવામાં આવ્યા હતા, જે 'રાઉન્ડવાઈઝ વિગતવાર ગણતરીના પરિણામ' ના પત્રક પરથી સ્પષ્ટ થાય છે જેની પ્રમાણિત નકલ એનેક્સર પી/૩ તરીકે જોડવામાં આવી છે. આમ કુતલેહર વિધાનસભા મતવિસ્તાર માટે બેલેટ બોક્સમાંથી વાસ્તવમાં કાઢવામાં આવેલા મતો કરતાં ૮ મતો વધુ ગણવામાં આવ્યા હતા. ગણતરીમાં અનિયમિતતા ન હોય ત્યાં સુધી આ કોઈ પણ સંજોગોમાં બની શકે નહીં અને મતોનો આ તફાવત સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ગણતરી યોગ્ય રીતે કરવામાં આવી ન હતી અને તેણે સામાવાળા નંબર ૧ ની ચૂંટણીને ભૌતિક રીતે અસર કરી છે. ગણતરી સ્ટાફના

સભ્યો દ્વારા સામાવાળા નંબર ૧ ની તરફેણમાં ગણતરી દરમિયાન આ અનિયમિતતાઓ અને ગેરકાયદેસરતાઓ આચરવામાં આવી હતી."

પેરા ૧૧ જોગવાઈ કરે છે:

"૧૧. કે શ્રી આર.એસ. શર્મા ૩૩ કુતલેહર વિધાનસભા મતવિસ્તારના રિટર્નિંગ ઓફિસર હતા. ગણતરી છ રાઉન્ડમાં પૂર્ણ કરવામાં આવી હતી અને વિધાનસભા મતવિસ્તારના વિવિધ ટેબલો પર મતોની ગણતરી દરમિયાન સંખ્યાબંધ અનિયમિતતાઓ અને ગેરકાયદેસરતાઓ આચરવામાં આવી હતી. વધુમાં અરજદારના મતો સામાવાળા નંબર ૧ ના બંડલોમાં ભેગા કરી દેવામાં આવ્યા હતા અને અરજદારની તરફેણમાં પડેલા ઘણા મતો ગેરકાયદેસર રીતે રદ કરવામાં આવ્યા હતા. વધુમાં જે મતો રદ કરવા જરૂરી હતા તે સામાવાળા નંબર ૧ ની તરફેણમાં ગણવામાં આવ્યા હતા. પ્રથમ બે રાઉન્ડ માટેની ગણતરી લગભગ સાચી રીતે રાખવામાં આવી હતી પરંતુ ત્યાર પછી રિટર્નિંગ ઓફિસર અને ગણતરી સ્ટાફના અન્ય સભ્યોએ અરજદાર પ્રત્યે પક્ષપાતી વલણ દર્શાવવાનું શરૂ કર્યું કારણ કે હિમાચલ પ્રદેશમાં તમામ વિધાનસભા મતવિસ્તારોના પરિણામો જાહેર થઈ ચૂક્યા હતા અને સંસદીય મતવિસ્તારો માટે રાષ્ટ્રીય સ્તરે મતદાનનું વલણ અને પરિણામો પણ ઉપલબ્ધ થવાનું શરૂ થઈ ગયું હતું, વધુમાં આ વિધાનસભા મતવિસ્તારના પરિણામે રાજ્ય સરકારની રચનાને અસર કરી હોત."

પેરા ૧૧ માં જણાવ્યા મુજબ ગણતરી દરમિયાન કથિત રીતે આચરવામાં આવેલી વિવિધ અનિયમિતતાઓ અને ગેરકાયદેસરતાઓની વિગતો વિવિધ કારણોસર પેટા-પેરા (i) થી (vii) માં પૂરી પાડવામાં આવી હતી. અમારે તે પેટા-પેરા અહીં ઉદ્ઘૂત કરીને આ ચુકાદાને લંબાવવાની જરૂર નથી.

ચૂંટણી અરજીનો પેરા ૧૩ આ રીતે વાંચે છે:

"૧૩. કે ફોર્મ ૨૦એ (એનેક્ષર પી/૨) ના અવલોકનથી સ્પષ્ટપણે જણાય છે કે આ મતવિસ્તાર સંબંધિત ૮૨ મતદાન મથકોના બેલેટ બોક્સમાં મળેલા મતોની કુલ સંખ્યા ૩૫૩૧૦ હતી જ્યારે '૩૩ કુતલેહર વિધાનસભા મતવિસ્તારમાં રાઉન્ડવાઈઝ વિગતવાર ગણતરીના પરિણામ' ના પત્રક (જેની નકલ અહીં એનેક્ષર પી/૩ તરીકે જોડવામાં આવી છે) ના અવલોકનથી જણાય છે કે પરિણામ જાહેર કરવાના હેતુ માટે ગણવામાં આવેલા માન્ય અને અમાન્ય મતોની કુલ સંખ્યા ૩૫૩૧૮ હતી. ઉપરોક્ત સમકાલીન રેકૉર્ડ/પુરાવા સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ગણતરીના સમયે ૮ મતોનો વધારો થયો છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો ૮ વધુ મતો ગણવામાં આવ્યા જ્યારે વાસ્તવમાં આ મતો કોઈ પણ મતદાન મથક પર ક્યારેય પડ્યા/નખાconfigયા જ ન હતા. આ ૮ હિસાબ વિનાના મતો જે સામાવાળા નંબર ૧ ની તરફેણમાં ગણવામાં આવ્યા છે તેણે સામાવાળા નંબર ૧ ની ચૂંટણી અને ચૂંટણીના પરિણામને ભૌતિક રીતે અસર કરી છે કારણ કે જીતની સરસાઈનો તફાવત માત્ર ૩ મતોનો છે. આ વધારાના મતો ગણતરી સ્ટાફ દ્વારા માત્ર તેની ચૂંટણીની સંભાવનાઓને આગળ વધારવામાં મદદ કરવા

માટે ગણવામાં આવ્યા હતા જ્યારે વાસ્તવમાં આ નકલી મતો હતા. આ પેરામાં કરવામાં આવેલી રજૂઆતો સમગ્ર મેટરના મૂળ સુધી જાય છે અને સામાવાળા નંબર ૧ ની ચૂંટણીને શૂન્ય બનાવે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો સામાવાળા નંબર ૧ ની ચૂંટણીનું પરિણામ આથી ભૌતિક રીતે પ્રભાવિત થયું છે."

પેરા ૧૬ વાંચે છે:

"૧૬. કે અરજદારને માંગણી છતાં બેલેટ પેપર્સના સીરીયલ નંબરો નોંધી લેવાની મંજૂરી આપવામાં આવી ન હતી. વધુમાં ગણતરી એજન્ટો વાયર મેશ/નેટની બહાર હતા અને ગણતરી સ્ટાફના સભ્યો ઉતાવળે મતોની ગણતરી કરી રહ્યા હતા, તેઓ બેલેટ પેપર્સના સીરીયલ નંબરો નોંધી શક્યા ન હતા/તેમને નોંધી લેવાની મંજૂરી આપવામાં આવી ન હતી."

પેરા ૨૧ માં, ચૂંટણી અરજદારે જણાવ્યું:

"૨૧. કે ફોર્મ ૨૦-એ (એનેક્સર પી-૨) ના અવલોકનથી માલૂમ પડે છે કે મતદાન મથક નંબર ૧૦ અને ૭૮ માં ૨ મતો (દરેકમાં) ટેન્ડર્ડ મતો તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યા હતા. અહીં એ પ્રસ્તુત રીતે ઉમેરી શકાય કે મતદાન મથક નંબર ૭૬ માં વધુ એક મત પણ ટેન્ડર કરવામાં આવ્યો હતો પરંતુ તે ફોર્મ-૨૦-એ (એનેક્સર-પી/૨) માં પ્રતિબિંબિત થયો નથી. જોકે, ફોર્મ ૧૬-એ (જેની પ્રમાણિત નકલ અહીં એનેક્સર પી/૬ તરીકે જોડવામાં આવી છે) ના અવલોકનથી સ્પષ્ટપણે માલૂમ પડે છે કે મતદાન મથક નંબર ૭૬ પર વધુ એક

મત પણ ટેન્ડર કરવામાં આવ્યો છે. ઉપરોક્ત રજૂઆતો સ્પષ્ટપણે સાબિત કરે છે કે કુલ મળીને ૩ ટેન્ડર્ડ મતો હતા અને સામાવાળા નંબર ૧ ની જીતની સરસાઈ ૩ મતોથી હતી. આને ધ્યાનમાં લેતા, પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિમાં આ ત્રણ ટેન્ડર્ડ મતો ગણવા જોઈતા હતા. આ ૩ ટેન્ડર્ડ મતોની બિન-ગણતરીએ પણ સામાવાળા નંબર ૧ (વિજયી ઉમેદવાર) ની ચૂંટણીના પરિણામને ભૌતિક રીતે અસર કરી છે. આ ઉપરાંત આપેલા સંજોગોમાં આ ત્રણ ટેન્ડર્ડ મતોનું નિરીક્ષણ પણ મંજૂર કરવાને પાત્ર છે, જેની મંજૂરી આપવામાં આવે."

લેખિત નિવેદનમાં, સામાવાળા નંબર ૧ એ ચૂંટણી અરજીના પેરા ૧૦ ના જવાબમાં જણાવ્યું:

"અરજીનો પેરા ૧૦ ખોટો છે અને તેનો ઇનકાર કરવામાં આવે છે. ગણતરી સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે જવાબ આપનાર સામાવાળાએ અરજદાર કરતાં વધુ મતો મેળવ્યા છે. તે રીતે, જવાબ આપનાર સામાવાળાને યોગ્ય રીતે વિજયી જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. આ પેરામાં કરાયેલા આક્ષેપો તદ્દન અસ્પષ્ટ છે અને મહત્વની વિગતો પ્રગટ કરતા નથી. તે રીતે, આ પેરા નકારી કાઢવા અને અવગણવાને પાત્ર છે."

ચૂંટણી અરજીના પેરા ૧૧ ના આક્ષેપોનો પણ ઇનકાર કરવામાં આવ્યો હતો અને એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે પેરા ૧૧ ના પેટા-પેરા (i) થી (vii) માં કરાયેલા આક્ષેપો અસ્પષ્ટ હતા અને તેમાં મહત્વની વિગતોનો અભાવ

હતો. એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે તે પછીથી કરાયેલા વિચારનું પરિણામ હતા. ચૂંટણી અરજીના પેરા ૧૩ માં સમાવિષ્ટ આક્ષેપોનો પણ ઇનકાર કરવામાં આવ્યો હતો અને એવું જાળવી રાખવામાં આવ્યું હતું કે:

"આ પેરામાં પણ મહત્વની વિગતોનો અભાવ છે અને તે તદ્દન અસ્પષ્ટ છે અને તેથી તે નકારી કાઢવાને પાત્ર છે. તે ગણતરી સ્ટાફનું નામ આપતું નથી, જેમણે કથિત રીતે જવાબ આપનાર સામાવાળાની ચૂંટણીની સંભાવનાઓને આગળ વધારવામાં મદદ કરી હતી. રિટર્નિંગ ઓફિસરને પક્ષકાર સામાવાળા બનાવ્યા વિના આ પેરા પર વિચાર કરી શકાય નહીં. મહત્વની વિગતોના અભાવના કારણે આ પેરા કાઢી નાખવાને પાત્ર છે."

સામાવાળા નંબર ૧ એ આગળ વધીને જણાવ્યું:

"૦૩/૦૩/૧૯૯૮ ના રોજ સાંજે ૭.૩૦ વાગ્યે, ગણતરી પૂર્ણ થઈ ગઈ હતી અને જ્યારે અરજદારને માલૂમ પડ્યું કે જવાબ આપનાર સામાવાળો ૩ મતોની સરસાઈથી જીતી ગયો છે, ત્યારે તેણે સાંજે ૭.૪૫ વાગ્યે તેનો વાંધો રજૂ કર્યો. તે વાંધો અરજીમાં પણ તેણે આ ૮ મતોના તફાવત સંબંધિત કોઈ વાંધો ક્યારેય ઉઠાવ્યો ન હતો. આથી આ પેરામાં હવે ઉઠાવવામાં આવેલો વાંધો જતો કરવામાં આવ્યો હોવાનું માનવામાં આવે છે કારણ કે તે શરૂઆતના તબક્કે ઉઠાવવામાં આવ્યો ન હતો. જ્યારે અરજદાર રાઉન્ડવાઈઝ ગણતરીથી સંતુષ્ટ હતો, ત્યારે હવે તે બેલેટ પેપર્સના નિરીક્ષણના હેતુ માટે એનેક્સર પી-૨ અને

એનેક્ષર પી-૩ માં રહેલી વિસંગતતાઓનો લાભ મેળવી શકે નહીં અને પી-૩ પુનઃગણતરી અને નિરીક્ષણ માટે કોઈ આધાર નથી, મતોની ગુપ્તતા પ્રગટ કરી શકાય નહીં, અન્યથા તે ગુપ્ત મતદાન પદ્ધતિના મૂળ હેતુને જ નિષ્ફળ બનાવશે. વધુમાં, ગણતરી રિટર્નિંગ ઓફિસર અને સ્ટાફ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવી હતી, પરંતુ તેમને આ માનનીય કોર્ટ સમક્ષ પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યા નથી. તે રીતે, અરજદાર એનેક્ષર પી-૨ અને પી-૩ માં રહેલી કોઈ પણ વિસંગતતાનો લાભ મેળવી શકે નહીં અને પુનઃગણતરી માટેની અરજ ફગાવી દેવાને પાત્ર છે."

ચૂંટણી અરજીના પેરા ૨૦ અને ૨૧ ના કથનોનો પણ ઇનકાર કરવામાં આવ્યો હતો.

સામાવાળા નંબર ૧ ના લેખિત નિવેદન પર અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરાયેલા પ્રત્યુત્તરમાં (રેજોઈન્ડર), ફરીથી એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે:

"...અરજદારે મહત્વની હકીકતોનું સંક્ષિપ્ત કથન આપ્યું છે. તેનો ઇનકાર કરવામાં આવે છે કે અરજીમાં મહત્વની હકીકતો અને વિગતોનો અભાવ છે અથવા તે ફગાવી દેવાને પાત્ર છે. અરજદાર તેમજ તેના ગણતરી એજન્ટોએ ગણતરીના સમયે અનિયમિતતા અંગે વાંધા ઉઠાવ્યા હતા. રિપ્રેઝન્ટેશન ઓફ ધ પીપલ એક્ટ હેઠળ, સત્તાવાર સ્ટાફ અને રિટર્નિંગ ઓફિસરને પક્ષકાર બનાવવાના હોતા નથી, ભલે અરજીમાં તેમના પક્ષપાતી વલણ અંગેના કથનો કરવામાં આવ્યા હોય."

લેખિત નિવેદનના પેરા ૧૧(i) ના જવાબમાં અન્ય બાબતોની સાથે એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું:

"...અરજદારે રિપ્રેઝન્ટેશન ઓફ ધ પીપલ એક્ટની કલમ ૮૩(૧)(એ) હેઠળ જરૂરીયાત મુજબ મહત્વની હકીકતોનું સંક્ષિપ્ત કથન આપ્યું છે. અરજદાર તે સંબંધમાં પુરાવા રજૂ કરશે. અરજદાર અને તેના ગણતરી એજન્ટોએ વાંધા ઉઠાવ્યા હતા. અરજદારે પોતે મૌખિક/લેખિત વાંધા ઉઠાવ્યા હતા જેને રિટર્નિંગ ઓફિસર દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યા ન હતા."

પેરા ૧૨ ના જવાબમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું:

"કે પેરા ૧૨ ની સામગ્રી ખોટી છે અને તેનો ઇનકાર કરવામાં આવે છે. અરજદારે તે બેલેટ પેપર્સની સંખ્યા આપી છે જે યોગ્ય રીતે સહી થયેલ અને પ્રમાણિત નથી, પરંતુ અગાઉ રજૂ કર્યા મુજબ અરજદારને સીરીયલ નંબરો નોંધી લેવાની મંજૂરી આપવામાં આવી ન હતી તેથી તે આપી શકાય તેમ નથી. તેનો ઇનકાર કરવામાં આવે છે કે કથનો અસ્પષ્ટ છે. અરજદારે મહત્વની હકીકતોનું સંક્ષિપ્ત કથન આપ્યું છે. તેનો ઇનકાર કરવામાં આવે છે કે કથનો શંકા પર આધારિત છે. તેનો ઇનકાર કરવામાં આવે છે કે જરૂરી મહત્વની હકીકતો અને વિગતો ખૂટે છે. કલમ ૮૩(૧)(એ) હેઠળ જરૂરીયાત મુજબ મહત્વની હકીકતોનું સંક્ષિપ્ત કથન કરવામાં આવ્યું છે."

લેખિત નિવેદનના પેરા ૧૩ ની સામગ્રીનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો હતો અને ચૂંટણી અરજીની સામગ્રી પુનરાવર્તિત કરવામાં આવી હતી. ચૂંટણી અરજદારે ત્યારબાદ આગળ વધીને ઉમેર્યું:

"...તેનો ઇનકાર કરવામાં આવે છે કે ચૂંટણી અરજી શંકા પર આધારિત છે કે શરૂઆતમાં જ ફગાવી દેવાને પાત્ર છે. આ કેસમાં રેકૉર્ડ પર પ્રથમદર્શનીય (પ્રાઈમ ફેસી) કેસ સાબિત થાય છે કે ગણતરી દરમિયાન ગેરકાયદેસરતા આચરવામાં આવી છે. અહીં એ નોંધવું પ્રસ્તુત છે કે સામાવાળા નંબર ૧ એ એનેક્સર પી-૨ અને એનેક્સર પી-૩ ની સામગ્રીનો ઇનકાર કર્યો નથી જે ચૂંટણી અરજીનો એક ભાગ છે. આમ તેમણે એ હકીકતો સ્વીકારી છે કે વાસ્તવમાં ગણાયેલા વાસ્તવિક મતો બેલેટ બોક્સમાંથી ખરેખર કાઢવામાં આવેલા મતો કરતાં વધુ હતા અને આવા મતોની સંખ્યા (૮) આઠ છે, જેણે વિજયી ઉમેદવારના પરિણામને ભૌતિક રીતે અસર કરી છે. વધુમાં, સામાવાળા નંબર ૧ ટેન્ડર્ડ મત સંબંધે મૌન છે. આમ મતોની પુનઃગણતરી માટે સંપૂર્ણ કેસ બને છે."

વાદગ્રસ્ત ચુકાદાના અવલોકનથી જણાય છે કે વિદ્વાન નિયુક્ત જજે ચૂંટણી અરજીમાં કરાયેલા કથનોની વિગતવાર નોંધ લીધી અને તેને ઉદ્ઘૂત કર્યા. જોકે, વિદ્વાન નિયુક્ત જજે અરજીમાં મહત્વની હકીકતો અને વિગતોનો અભાવ હોવાનું ઠેરવતી વખતે એવો અભિપ્રાય આપ્યો:

"એવું જણાવવામાં આવે કે અરજદારનો એવો કેસ નથી કે આવા વધારાના આઠ મતો સામાવાળા નંબર ૧ ની તરફેણમાં ગણવામાં આવ્યા હતા અથવા આવા મતો સામાવાળા નંબર ૧ અથવા તેમના ગણતરી એજન્ટ દ્વારા આ ઈશારે ગણતરી દરમિયાન મતોમાં ભેગા કરવામાં આવ્યા ન હતા.

પુનઃગણતરી માટેનો કેસ બનાવવા માટે, અરજદારે મતદારોને આપવામાં આવેલા મતોની કુલ સંખ્યા, પડેલા અને ગણાયેલા મતોની કુલ સંખ્યા સ્પષ્ટપણે દર્શાવવી જોઈતી હતી. અરજીના પેરા ૧૦ માં આવી કોઈ વિગતો દર્શાવવામાં આવી નથી. તેથી, કરાયેલા કથનોમાં મહત્વની હકીકતોનો અભાવ છે."

દેખીતી રીતે, ચૂંટણી અરજીમાં કરાયેલા કથનોનું ખોટું વાંચન થયું છે. અગાઉ નોંધ્યા મુજબ, ચૂંટણી અરજદારે ચૂંટણી અરજીના પેરા ૧૩ માં સ્પષ્ટપણે એવો દાવો કર્યો હતો કે:

"...ઉપરોક્ત સમકાલીન રેકૉર્ડ/પુરાવા સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ગણતરીના સમયે ૮ મતોનો વધારો થયો છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો ૮ વધુ મતો ગણવામાં આવ્યા જ્યારે વાસ્તવમાં આ મતો કોઈ પણ મતદાન મથક પર ક્યારેય પડ્યા/નખાયા જ ન હતા. આ ૮ હિસાબ વિનાના મતો જે સામાવાળા નંબર ૧ ની તરફેણમાં ગણવામાં આવ્યા છે તેણે સામાવાળા નંબર ૧ ની ચૂંટણી અને

ચૂંટણીના પરિણામને ભૌતિક રીતે અસર કરી છે કારણ કે જીતની સરસાઈનો તફાવત માત્ર ૩ મતોનો છે..." Sus

આમ, વિદ્વાન નિયુક્ત જજનું એ પ્રકાશનનું અવલોકન કે 'ચૂંટણી અરજદારનો એવો કેસ ન હતો કે વધારાના ૮ મતો સામાવાળા નંબર ૧ ની તરફેણમાં ગણાયા હતા' અથવા તે મતો ગણતરી દરમિયાન મતો સાથે ભેગા કરવામાં આવ્યા ન હતા, તે ચૂંટણી અરજીના કથનોના સાચા વાંચન પર આધારિત નથી.

તે જ રીતે, વિદ્વાન નિયુક્ત જજનું એ પ્રકાશનનું અવલોકન કે "ચૂંટણી અરજદારે પડેલા અને ગણાયેલા મતોની કુલ સંખ્યા જાહેર કરી ન હતી" તે અરજીના ખોટા વાંચન પર આધારિત છે. ચૂંટણી અરજીના પેરા ૧૦ ના કાળજીપૂર્વકના વાંચનથી જણાય છે કે તેમાં તે અર્થના સ્પષ્ટ કથનો કરવામાં આવ્યા હતા કે જ્યારે વિધાનસભા મતવિસ્તારના તમામ મતદાન મથકો પરથી પડેલા બેલેટ પેપર્સની કુલ સંખ્યા ૩૫૩૧૦ દર્શાવવામાં આવી હતી, ત્યારે તે તમામ મતદાન મથકો પરથી વાસ્તવમાં ગણાયેલા મતો ૩૫૩૧૮ દર્શાવવામાં આવ્યા હતા. આ કથનોને એનેક્સર પી-૨ અને એનેક્સર પી-૩ ના સંદર્ભ દ્વારા સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું.

ઉપર નોંધ્યા મુજબ ચૂંટણી અરજીના કથનોના ખોટા વાંચન ઉપરાંત, વિદ્વાન નિયુક્ત જજ દ્વારા કરવામાં આવેલા નીચેના અવલોકનો સંપૂર્ણપણે અનુમાનિત છે અને અટકળના દોષથી પ્રભાવિત છે:

"બીજી રીતે પણ આ વિસંગતતા તદ્દન નજીવી છે જેને આકસ્મિક ભૂલ અથવા કારકુની કે ગાણિતિક ભૂલો તરીકે સુરક્ષિત રીતે ગણી શકાય જે કદાચ ગણતરીના સમયે અને ફોર્મ ૧૬ અને ૨૦એ માં પત્રકો તૈયાર કરતી વખતે થઈ હોઈ શકે."

પ્લીડિંગ્સમાં કોઈનો પણ એવો કેસ ન હતો કે "ગણતરીના સમયે" અથવા "ફોર્મ ૧૬ અને ૨૦એ માં પત્રકો તૈયાર કરતી વખતે" કોઈ "આકસ્મિક ભૂલ અથવા કારકુની કે ગાણિતિક ભૂલ" થઈ હતી.

એનેક્સર પી૨ અને એનેક્સર પી૩ વચ્ચેની કથિત વિસંગતતા ૮ મતોની હતી જ્યારે પરાજયની સરસાઈ માત્ર ૩ મતોની હતી. તો પછી આ વિસંગતતાને, આ કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, "તદ્દન નજીવી" કેવી રીતે કહી શકાય તે સમજી શકાય તેવું નથી.

અમે એ પણ શોધી કાઢીએ છીએ કે વિદ્વાન નિયુક્ત જજ મહત્વની હકીકતો અને મહત્વની વિગતો વચ્ચેનો તફાવત ભૂલી ગયા હોય તેમ જણાય છે. અંતિમ પેરા, જે આ ચુકાદાના અગાઉના ભાગમાં ઉદ્ઘૃત કરવામાં આવ્યો છે અને જેના દ્વારા ચૂંટણી અરજી ફગાવી દેવામાં આવી છે, તે નોંધે છે કે "અરજીમાં

સમાવિષ્ટ પ્લીડિંગ્સમાં સદર એક્ટની કલમ ૮૩ હેઠળ જરૂરીયાત મુજબ મહત્વની વિગતોનો અભાવ હતો". જો તેમ હતું, તો ચૂંટણી અરજદાર પાસેથી મહત્વની વિગતો હંમેશા મંગાવી શકાતી હતી.

હાલના કેસમાં, એ વિવાદિત નથી, અને વાસ્તવમાં હોઈ પણ ન શકે, કે ફોર્મ ૨૦-એ, એનેક્ષર પી-૨ માં એવું નોંધાયેલું છે કે આ મતવિસ્તાર સંબંધિત ૮૨ મતદાન મથકોના બેલેટ બોક્સમાં મળેલા મતોની કુલ સંખ્યા ૩૫૩૧૦ હતી જ્યારે "રાઉન્ડવાઈઝ વિગતવાર ગણતરીના પરિણામ" ના પત્રક, જેની પ્રમાણિત નકલ એનેક્ષર પી-૩ છે, તેના અવલોકનથી નોંધાય છે કે પરિણામ જાહેર કરવાના હેતુ માટે ગણવામાં આવેલા માન્ય અને અમાન્ય મતોની કુલ સંખ્યા ૩૫૩૧૮ હતી. એનેક્ષર પી-૨ અને એનેક્ષર પી-૩ માં ૮ મતોનો તફાવત દર્શાવવામાં આવ્યો હતો. હાલના કેસમાં ચૂંટણી અરજદાર અને વિજયી ઉમેદવાર દ્વારા મેળવવામાં આવેલા મતો વચ્ચેનો તફાવત માત્ર ૩ મતોનો હતો. જ્યાં સુધી ટ્રાયલ દરમિયાન સદર તફાવત વિશે સંતોષકારક ખુલાસો પૂરો પાડવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, વિજયી ઉમેદવારની તરફેણમાં કથિત રીતે થયેલી ૮ મતોની વધારાની ગણતરી અંગેની શંકાઓને સ્પષ્ટ કરવા માટે બેલેટ પેપર્સનું નિરીક્ષણ કરવાની જરૂર રહેશે. ગણતરીમાં અનિયમિતતાના આક્ષેપો વિશેની શંકાઓને દૂર કરવા માટે પણ આ જરૂરી હતું. જો રિટર્નિંગ ઓફિસરે પુનઃગણતરીની અરજી ફગાવી દેવાને બદલે પરિણામની જાહેરાતના તુરંત બાદ ટેસ્ટ ચેક કર્યું હોત, તો તેઓ શંકાશીલતાને શાંત કરી શક્યા હોત અને તમામ શંકાઓ દૂર કરી શક્યા હોત પરંતુ

કેમ કે તે કરવામાં આવ્યું ન હતું, તેથી વિદ્વાન નિયુક્ત જજે આ મેટરને તેના સાચા પરિપ્રેક્ષ્યમાં ધ્યાનમાં લેવી જોઈતી હતી.

વાસ્તવમાં, બેલેટ પેપર્સની પુનઃગણતરી માત્ર માંગણી કરવાથી જ હુકમ કરી શકાય નહીં પરંતુ તે એટલું જ સુસ્થાપિત છે કે મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવી પવિત્ર છે, ત્યારે ચૂંટણીની શુદ્ધતા જાળવવી એટલી જ મહત્વપૂર્ણ છે.

ચૂંટણી અરજીના વિવિધ પેરા અને ખાસ કરીને પેરા ૧૦ થી ૧૩, ૧૬ અને ૨૦ માં સમાવિષ્ટ કથનોના અમારા અવલોકન પરથી જણાય છે કે ચૂંટણી અરજીની ટ્રાયલ ચલાવવા માટે, દાવો કરવાનું કારણ પૂરું પાડતી પૂરતી મહત્વની હકીકતો ચૂંટણી અરજીમાં આપવામાં આવી છે. ચૂંટણી અરજીના પેરા ૧૧ ના વિવિધ પેટા-પેરામાં અનિયમિતતાઓની વિગતો પણ સ્પષ્ટ કરવામાં આવી છે. અરજીના પેરા ૧૬ માં કરાયેલા કથનોને ધ્યાનમાં રાખતા, અયોગ્ય રીતે ગણતરી કરાયેલા બેલેટ પેપર્સના સીરીયલ નંબરોનો ઉલ્લેખ ન કરવો, ટ્રાયલ વિના શરૂઆતમાં જ ચૂંટણી અરજદારને બહાર કરવાનો કારણ બની શકે નહીં, વિશેષ કરીને એનેક્સર પી.૨ અને એનેક્સર પી.૩ વચ્ચેની વિસંગતતાના કારણે. પ્લીડિંગ્સનો સાચો અર્થ નક્કી કરવા માટે તેને સમગ્ર રીતે વાંચવું જરૂરી છે. પ્લીડિંગ્સના અર્થઘટન માટે તેનો સાર જોવો જરૂરી છે અને માત્ર તેનું સ્વરૂપ નહીં. પક્ષકારનો હેતુ તેની દલીલોના સમગ્ર સૂર અને શરતો પરથી એકસાથે મેળવવો જરૂરી છે. આ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતો વિદ્વાન નિયુક્ત જજના ધ્યાનની બહાર ગયા હોય તેમ જણાય છે. વ્યાજબી રીતે અર્થઘટન કરતા, ચૂંટણી

અરજીના કથનો, અમારા અભિપ્રાય મુજબ, અરજી ટ્રાયલ પર આગળ વધવા માટેનો કેસ ચોક્કસપણે બનાવે છે. પુનઃગણતરી/નિરીક્ષણને ન્યાયી ઠેરવતો કેસ અંતે બને છે કે નહીં તે ટ્રાયલ વખતે પક્ષકારો દ્વારા તેમની દલીલોના સમર્થનમાં રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવા પર આધાર રાખશે.

અમે એવા અભિપ્રાયના છીએ કે ચૂંટણી અરજીમાં મહત્વની હકીકતોનું પર્યાપ્ત કથન શામેલ હતું જેના પર ગણતરીમાં અનિયમિતતાઓ અથવા ગેરકાયદેસરતાઓના આક્ષેપો આધારિત હતા. તેથી ચૂંટણી અરજી ગુણદોષ પર ટ્રાયલ ચલાવવાને પાત્ર હતી. અમે મુદ્દા નંબર ૧ પર વિદ્વાન નિયુક્ત જજ દ્વારા નોંધાયેલા તારણોને સ્વીકારવામાં અસમર્થ છીએ. અમે, જોકે, પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદના ગુણદોષ પર કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવાનું ટાળીએ છીએ કારણ કે તે પક્ષકારોને તેમની સંબંધિત દલીલોના સમર્થનમાં પુરાવા રજૂ કરવાની તક આપ્યા પછી નિયુક્ત જજ દ્વારા નક્કી કરવાની બાબત રહેશે. કેમ કે અપીલકર્તાની વિરુદ્ધ મુદ્દા નંબર ૧ નો નિર્ણય કરીને ચૂંટણી અરજી ટ્રાયલ વિના ફગાવી દેવામાં આવી હતી, જે તારણ સાથે અમે સહમત થયા નથી, તેથી અમે મુદ્દા નંબર ૧ પર હાઈકોર્ટના તારણને સેટ અસાઈડ કરીએ છીએ અને નિર્દેશ આપીએ છીએ કે ચૂંટણી અરજીની હવે કાયદા અનુસાર ગુણદોષ પર ટ્રાયલ ચલાવવામાં આવે. વિદ્વાન નિયુક્ત જજને અરજીનો ઝડપથી નિકાલ કરવા વિનંતી કરવામાં આવે છે. જ્યાં સુધી આ અપીલનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ કરવામાં આવશે નહીં.

અપીલ મંજૂર કરી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.